

Антибулінгова програма
Слов'янської ЗОШ І-ІІІ ступенів №16
«Протидія насильству в освітньому процесі» на 2024-2025 навчальний рік
Зміст

- I. [Загальні положення.](#)
- II. [Сутність та ознаки булінгу \(цькування\).](#)
- III. [Обов'язки всіх учасників освітнього процесу щодо запобігання та протидії булінгу в закладі освіти](#)
- IV. [Порядок подання та розгляду \(з дотриманням конфіденційності\) заяв про випадки булінгу \(цькування\) в школі.](#)
- V. [Порядок реагування на доведені випадки булінгу.](#)
- VI. [Алгоритм щодо попередження булінгу.](#)
- VII. [План заходів протидії булінгу на 2022-2023 навчальний рік.](#)
- VIII. Додатки:
 - Додаток 1. [Журнал реєстрації заяв про випадки булінгу \(цькування\).](#)
 - Додаток 2. [Зразок заяви про випадок булінгу.](#)
 - Додаток 3. [Журнал реєстрації рішень Комісії з розгляду випадків булінгу\(цькування\).](#)
 - Додаток 4. [Зразок протоколу засідання комісії з розгляду випадків булінгу \(цькування\).](#)

I. Загальні положення.

Антибулінгова програма розроблена згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2020 р. № 293 “Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти”, відповідно до абзацу дев'ятого частини першої статті 64 Закону України “Про освіту” та з метою створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти та відповідно до Закону України від 18.12.2019 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».

Мета програми: створити безпечний освітній простір.

Завдання програми:

- Визначити поняття «булінг» та його види;
- Обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу;
- Визначити порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу;
- Скласти доступний алгоритм реагування та протидії булінгу;
- Розробити порядок застосування заходів виховного впливу до сторін булінгу.
- Розробити алгоритм щодо попередження булінгу.
- Розробити «План заходів протидії булінгу на 2022-2023 навчальний рік.»

Очікувані результати:

- Учасники освітнього процесу активно діють на підтримку безпеки дітей у школі;
- Учасники освітнього процесу орієнтуються у нормативно-правовій базі щодо власних прав і обов'язків та обов'язку школи стосовно попередження булінгу;
- Сформоване толерантне середовище в освітньому процесі.

II. Сутність та ознаки булінгу.

Законом визначено поняття булінгу (цькування) як діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняють стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному чи фізичному здоров'ю потерпілого.

Типові ознаки булінгу (цькування):

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін — кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Виділяють такі види булінгу:

- **фізичний** (штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, нанесення тілесних ушкоджень);
- **психологічний** (принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміка обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж);
- **економічний** (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей);
- **сексуальний** (принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у роздягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти);
- **кібербулінг** (приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв).

III. Обов'язки всіх учасників освітнього процесу щодо запобігання та протидії булінгу в закладі освіти

Відповідно до Закону України "Про освіту", додатку до листа Міністерства освіти і науки України №1/9 -207 від 13.04.2020 року *обов'язки щодо запобігання та протидії булінгу в закладі освіти покладені на:*

1) керівника закладу освіти:

згідно з частиною третьою статті 26 Закону України "Про освіту" керівник закладу освіти забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі: з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; розглядає заяви про випадки булінгу (цькування)

здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування; забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування); повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

згідно з частиною другою статті 30 Закону України "Про освіту" керівник закладу освіти забезпечує відкритий доступ на вебсайтах закладу освіти (у разі їх відсутності - на вебсайтах засновників) до правил поведінки здобувача освіти в закладі освіти; плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти; порядку реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);

2) педагогічних працівників:

згідно з частиною другою статті 54 Закону України "Про освіту" педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані дотримуватися педагогічної етики; поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу; захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам; додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки; повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування);

3) обов'язки практичного психолога та/або соціального педагога:

згідно з частиною другою статті 76 Закону України "Про освіту" практичний психолог та/або соціальний педагог закладу освіти забезпечує(-ють) профілактику та запобігання булінгу (цькуванню), надання консультативної допомоги батькам, психологічного супроводу здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування);

7) здобувачів освіти:

згідно з частиною третьою статті 53 Закону України "Про освіту" здобувачі освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм; відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля; дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за його наявності); повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

8) батьків здобувачів освіти, інших законних представників здобувачів освіти:

згідно з частиною третьою статті 55 Закону України "Про освіту" батьки, інші законні представники здобувачів освіти зобов'язані виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля; поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу; дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за наявності); сприяти керівництву закладу освіти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування); виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

IV. Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькуванню) в школі.

1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі. Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» та Порядку реагування на випадки булінгу (цькуванню) затвердженому Наказом Міністерства освіти і науки України №1646 від 28.12.2019 року.

2. Терміни, використані у цьому Порядку, вживаються у таких значеннях:

кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування);

спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

3. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в закладі освіти, є:

замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;

неврівноважена поведінка;

агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;

різка зміна звичної для дитини поведінки;

уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;

відлюдкуватість, уникнення спілкування;

ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;

занижена самооцінка, наявність почуття провини;

поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;

демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;

схильність до пропуску навчальних занять;

відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття;

депресивні стани;

аутоагресія (самоушкодження);

суїцидальні прояви;

явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);

намагання приховати травми та обставини їх отримання;

скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;

наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;

наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

4. До булінгу (цькування) в закладах освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організуються за згодою керівника закладу освіти, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

інші правопорушення насильницького характеру.

Подання заяв або повідомлень про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

У закладі освіти заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення приймає керівник закладу.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

Заяви або повідомлення що надійшли на електронну пошту школи отримує секретар, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу.

Реєстрацію поданих Заяв або повідомлень здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – особисто директор або його заступник.

Заяви та повідомлення реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).

Датою подання заяв є дата їх прийняття.

2. Керівник закладу освіти у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;

повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;

скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.

2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.

3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.

4. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

Склад комісії, права та обов'язки її членів

1. Склад комісії затверджує наказом керівник закладу освіти.

Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

Склад комісії:

Голова комісії – Лілія ДЕМЕНТЬЄВА, директор школи;

Заступник голови – Марина УВАРОВА, заступник директора з навчально-виховної роботи;

Секретар – Луїза ЖИГАЛКО, практичний психолог;

Члени комісії:

- Наталія БІЛЕНЕЦЬ заступник директора з навчально-виховної роботи;
- Катерина ВОРОБІЙОВА-ГЕТЬМАН, педагог організатор;
- Олена СОПОВА, педагог-соціальний;

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду.

Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії.

У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;

- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

Порядок роботи комісії

1. Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі (класі), де стався випадок булінгу (цькування); з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

2. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

законності;

верховенства права;

поваги та дотримання прав і свобод людини;

неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);

відкритості та прозорості;

конфіденційності та захисту персональних даних;

невідкладного реагування;

комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);

нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

3. До завдань комісії належать:

збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування); висновків практичного психолога та соціального педагога (за наявності) закладу освіти; відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого; інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо); іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать:

оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;

визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування) у групі (класі), де стався випадок булінгу (цькування);

моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;

надання рекомендацій для педагогічних працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;

надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

5. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

6. Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

8. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком до цього Порядку, що оформлюється наказом керівника закладу освіти.

9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;

ставити питання по суті розгляду;

подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівником закладу освіти

12. **Якщо Комісія визначила**, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то директор повідомляє уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.

13. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звертатися до органів Національної поліції України із заявою.

V. Порядок реагування на доведені випадки булінгу

1. У разі підтвердження факту вчинення булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків комісії з розгляду випадку булінгу (цькування), керівник закладу повідомляє уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Служби у справах дітей про випадки боулінгу (цькування) в закладі освіти.

2. Комісія за результатами проведеного розслідування щодо з'ясування обставин на підставі заяви про булінг (цькування), визначених сторін булінгу (цькування), встановлених можливих причин булінгу (цькування) розробляє рекомендації для педагогічних працівників щодо освітньої діяльності з учнями, причетними до булінгу, їх батьками (особами, що їх замінюють), заходи стабілізації психологічного клімату у колективі, надання соціальних та психолого-педагогічних послуг сторонам булінгу (цькування).

3. Надаються соціальні та психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу.

4. Практичний психолог у межах своїх посадових обов'язків:

- діагностує стан психологічного клімату в колективі, в якому відбувся булінг (цькування) та за результатами діагностики розробляє план корекційної роботи з керівником та свідками із залученням батьків (законних представників);
- розробляє та реалізує програму індивідуальної реабілітації для потерпілого;
- розробляє профілактичні заходи для групи (класу), в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування); для батьків або законних представників;
- здійснює супровід педагогічних, науково-педагогічних працівників, які забезпечують освітній процес для групи (класу), в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування);

- забезпечує надання психологічного супроводу здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

5. Педагогічні працівники, які працюють з класом чи групою, у якій зафіксовано випадок булінгу (цькування), забезпечують:

- виконання рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти щодо доцільних методів навчання та організації роботи з учнями, причетними до булінгу (цькування) та їхніми батьками (законними представниками);
- дотримання правил поведінки учасниками освітнього процесу в закладі освіти, визначених статутом закладу освіти, законодавством;
- виробляють спільно з здобувачами освіти правила взаємодії класу чи групи під час освітнього процесу.

6. Батьки здобувачів освіти (законні представники) зобов'язані виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

7. За виконання та моніторинг запланованих заходів відновлення та нормалізації психологічного клімату в закладі освіти та визначених рекомендацій для учасників булінгу (цькування) відповідає уповноважена особа або особа, яка її замінює у разі відсутності відповідно до наказу про склад комісії.

8. Визначаються відповідальні особи, причетні до булінгу (цькування) та накладаються адміністративні стягнення.

Цькування неповнолітнього карається штрафом від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (850 та 1700 гривень відповідно) або громадськими роботами від 20 до 40 годин.

Така ж поведінка, вчинена групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, передбачає штраф від 1700 гривень до 3400 гривень або громадськими роботами від 40 до 60 годин.

За булінг, вчинений малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, тягне за собою накладання штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють.

Якщо директор закладу освіти не повідомить уповноважений підрозділ органів Національної поліції України про відомі йому випадки цькування учасників освітнього процесу тягне за собою накладання на нього штрафу від 50 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до 1 місяця з відрахуванням до 20 % заробітку.

VI. Алгоритм щодо попередження булінгу

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно-правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.
2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
3. Реалізація заходів направлених на набуття учнями правових знань.
4. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
5. Ознайомлення вчителів і дітей з інформацією про прояви насильства та його наслідками
6. Проведення батьківські зборів з залученням практичного психолога та соціального педагога, з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
7. Проведення консультацій з батьками, для надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
8. Проведення педагогічного консилиуму - форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.
9. Проведення занять з учнями з навчання медіації - навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.
10. Посилення контролю за чергуванням вчителів на перервах.
11. Розташування анонімних скриньок довіри для виявлення випадків жорстокого поводження з дітьми та вчасного реагування на них.

VII. План заходів протидії булінгу на 2022-2023 навчальний рік

№	Заходи	Термін проведення	Відповідальний
Нормативно-правове і інформаційне забезпечення профілактики насильства			
1	Підготовка антибулінгової програми	Останній тиждень серпня	Директор
2	Підготовка наказу “Про створення комісії з розгляду випадків булінгу у закладі освіти”	Кінець серпня	заступник директора з НВР
3	Підготовка наказу “Про затвердження Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), та Порядку застосування заходів виховного впливу”	Кінець серпня	заступник директора з НВР
4	Підготовка: Журналу реєстрації рішень комісії з розгляду випадків булінгу (цькування); Журналу реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування); Протоколу засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування); зразків заяв	Кінець серпня	Секретар антибулінгової комісії
5	Ознайомлення педагогічних працівників з антибулінговою програмою та просвітницька робота з питань профілактики насилля: педагогічний персонал, допоміжний персонал, технічний персонал	Кінець серпня	Практичний психолог
6	Організація роботи “скринька довіри” (надання електронної пошти практичного психолога та доступу до сайту практичного психолога)	Початок вересня	Практичний психолог
7	Розміщення нормативних документів щодо профілактики насилля в освітньому середовищі на сайті школи та на сайті практичного психолога	Вересень	Відповідальний за роботу сайту школи та практичний психолог
8	Обговорення та прийняття правил поведінки класах, оформлення правил у виді наочного стенду	Вересень	Класні керівники, актив класу (8-11-го класів)
9	Підготовка брошур з нормативними документами про профілактику насилля в освітньому середовищі для педагогів	Жовтень	Заступник директора з НВР
10	Рейд по школі в цілях перевірки інформаційної доступності правил поведінки і нормативних документів по профілактиці насилля	Листопад	Відповідальний заступник директора, учнівська комісія
Робота з педагогами, іншим персоналом			

11	Проведення навчальних семінарів для вчителів щодо запобігання насилля и заходам реагування	Весняні канікули	Відповідальний заступник директора
12	Інструктивні наради з питань профілактики насилля з асистентами педагогів.	Листопад	Відповідальний заступник директора
13	Тренінг для вчителів та асистентів педагогів по запобіганню насилля в шкільному середовищі	Зимові канікули	Психолог, залучені фахівці
14	Співбесіда з класними керівниками за результатами діагностики класного колективу	За підсумками кожної чверті	Відповідальний заступник директора, психолог
15	Консультації класних керівників психологом, соціальним педагогом з проблемних ситуацій	Протягом року	Психолог, соціальний педагог
Робота з учнями			
16	Проведення тренінгів для старшокласників по міжособистісному спілкуванню, формуванню навичок мирного вирішення конфліктів	Протягом року	Психолог
17	Імітаційна гра для молодших школярів (1-4-й класи) «Якщо тебе ображають»	Жовтень	Класні керівники
18	Підготовка онлайн-дошок та презентацій «STOP - булінг»	Жовтень	Класні керівники Практичний психолог
19	Проведення занять з елементами тренінгу на тему «Булінг. Кібербулінг» для учнів 9-11 класів	Жовтень	Класні керівники Практичний психолог
20	Тиждень толерантності	Листопад	Актив класу, класні керівники
21	День відкритих дверей у шкільного психолога. Онлайн зустрічі.	Листопад	Психолог
22	Проведення занять з елементами тренінгу на тему «Булінг. Кібербулінг» для учнів 5-8 класів	Листопад	Практичний психолог
23	Конкурс плакатів «Я проти насилля»	Грудень	Актив класу, класні керівники, практичний психолог
24	Конкурс онлайн малюнків «Я особливий – і це круто»	Лютий - березень	Педагог організатор, заступник директора з виховної роботи
25	Звіт шкільної служби медіації	Квітень	Психолог, навчений фахівець
26	Оновлення електронної версії стенду «Я особливий»	Протягом року	Класні керівники
27	Знімання соціальних роликів «Ми проти насилля» у рамках проекту Шкільної служби порозуміння	Березень	Практичний психолог, учнівські колективи

28	Перегляд відеоматеріалів щодо запобігання насиллю.	Протягом року	Психолог, класні керівники
Робота з батьками			
29	Батьківські збори «Про права дитини на захист від будь-якої форми насильства»	Жовтень	Класні керівники
30	Підготовка пам'ятки для батьків про способи повідомлення про передбачувані і реальні випадки насильства по відношенню до дітей та заходи захисту і надання допомоги дітям	Листопад	Відповідальний заступник директора, шкільний психолог
31	Ознайомлення батьків з проблемою кібербулінгу	Листопад	Класні керівники
32	Віртуальний кабінет допомоги батькам «Щасливі діти».	Листопад	Психолог, голова батьківського комітету
33	Проведення консультацій психолога з питань взаємовідносин батьків з дітьми	Протягом року	Психолог, класні керівники
34	Консультавання батьків щодо захисту прав та інтересів дітей	1 раз в місяць	Шкільний уповноважений з прав дитини
Моніторинг життєдіяльності школи			
35	Створення бази даних учнів груп ризику	Вересень-жовтень	Соціальний педагог
36	Самообстеження шкільного онлайн середовища на предмет безпеки і комфортності	2 рази на рік	Адміністрація школи, навчальний колектив
37	Анонімне анкетування учнів 5-11-го класів про досвід зіткнення з насильством в школі	Грудень	Психолог
38	Проведення моніторингу ефективності виконання плану заходів, спрямованих на профілактику булінгу та насильства в шкільному середовищі.	Грудень, травень	Заступник директора з НВР
39	Діагностика взаємин в школі (анкетування учнів і педагогів)	Лютий	Психолог, соціальний педагог
40	Аналіз інформації з журналу обліку випадків насильства	Щомісячно	Заступник директора з НВР
41	Підготовка звіту про виконання заходів з профілактики насильства	Травень-червень	Заступник директора з НВР

Додаток 1

ЖУРНАЛ
реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування) у
Слов'янській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №16

№	Дата прийняття заяви	Прізвище, ім'я, по батькові заявника (здобувач освіти, батьки, законні представники, педагогічний працівник, інші особи)	Контактна інформація заявника (адреса проживання, телефон)	Прізвище, ім'я, по батькові та посада особи, яка прийняла заяву

Додаток 2

Директору
Слов'янської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів № 16
Дементьєвій Л.М.

(прізвище, ім'я, по батькові заявника)

(адреса проживання)

(контактний телефон)

З А Я В А

Я, ПІБ (заявника), повідомляю Вас про випадок булінгу (цькування)
відносно ПІБ (постраждалого) ...

Далі викладаються усі обставини випадку булінгу.

*Зміст заяви викладається довільно. У заяві повідомляється про випадки
булінгу (цькування), а саме обставини, місце, час та яким чином
здійснювався булінг (цькування). Вказуються відомості про потерпілого
(жертви булінгу), кривдника (булера), спостерігачів (за наявності).*

*До заяви можуть бути додані фото, відеоматеріали, скріншоти з
соціальних мереж інтернету, що підтверджують факт булінгу.*

(дата)

(підпис)

Додаток 3

ЖУРНАЛ
реєстрації рішень Комісії з розгляду випадків булінгу(цькування)
Слов'янської загальноосвітньої школи I-III ступенів №16

№ з/п	Дата засідання комісії	Номер рішення	Рішення та рекомендації комісії	Прізвище, ініціали та посада членів комісії	Підписи членів комісії

Додаток 4**ПРОТОКОЛ № _____
засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)**

(Найменування закладу освіти)

« ____ » _____ 20__ р. _____ Час
_____ год _____ хв

Підстава:

(від кого і коли надійшло заява або повідомлення про випадок булінгу (цькування))

(стислий зміст заяви або повідомлення)

III. Ухвалили рішення про²

потреби сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах

(опис відповідних послуг та відповідальні за їх надання)

заходи для усунення причин булінгу (цькування)

(опис заходів та відповідальні за їх виконання)

заходи виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування)

(опис заходів та відповідальні за їх виконання)

рекомендації для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування)

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

Голова комісії _____

Секретар _____

¹ Розділ II доповнюється окремими сторінками.

² Розділ III доповнюється окремими сторінками.